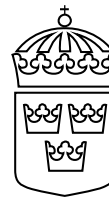

Regeringens skrivelse

2025/26:308

Riksrevisionens rapport om statens arbete för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut

Skr. 2025/26:308

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 20 augusti 2026

Ebba Busch

Lotta Edholm
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen lämnar till regeringen i rapporten *Etnisk diskriminering – statens arbete för att motverka risker vid myndigheters beslut* (RiR 2026:8).

Riksrevisionens övergripande slutsats är att statens arbete på området inte är effektivt. Arbetet är i huvudsak händelsestyrt och bristerna finns framför allt i myndigheternas förebyggande arbete. Riksrevisionen pekar även på att Diskrimineringsombudsmannens (DO) pådrivande roll i frågan är begränsad. Dessa brister innebär en risk för att individens skydd mot diskriminering är otillräckligt.

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning. Alla myndigheter ansvarar för att motverka diskriminering i sin verksamhet. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att brister i myndigheternas förebyggande arbete skapar en påtaglig risk för att diskriminering inte upptäcks och åtgärdas.

Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att bekämpa etnisk diskriminering men noterar samtidigt det som framgår i rapporten om att myndigheternas arbete delvis hämmas av en osäkerhet om vilka metoder som kan användas för att kartlägga risker för etnisk diskriminering. Regeringen har därför gett DO i uppdrag att genomföra främjande insatser riktade till myndigheter som stöd i deras arbete med att undersöka och hantera risker för etnisk diskriminering i den egna verksamheten.

I och med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Innehållsförteckning

1	Ärendet och dess beredning	3
2	Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer till regeringen	3
2.1	Myndigheternas arbete för att kartlägga och hantera risker.....	3
2.2	DO:s tillsyn och främjande insatser	4
2.3	Statens arbete mot etnisk diskriminering vid myndigheters beslut.....	5
2.4	Riksrevisionens rekommendationer	5
3	Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer	6
4	Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser	8
Bilaga 1	Riksrevisionens rapport Etnisk diskriminering – statens arbete för att motverka risker vid myndigheters beslut (RiR 2026:8).....	9
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 augusti 2026		77

1 Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen har granskat om staten arbetar effektivt för att motverka etnisk diskriminering vid myndighetsbeslut som rör enskilda. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Etnisk diskriminering – statens arbete för att motverka risker vid myndigheters beslut (RiR 2026:8), se *bilagan*.

Riksdagen överlämnade Riksrevisionens rapport till regeringen den 16 april 2026. I denna skrivelse behandlar regeringen de iakttagelser och rekommendationer till regeringen som Riksrevisionen redovisar i sin rapport.

2 Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer till regeringen

2.1 Myndigheternas arbete för att kartlägga och hantera risker

Riksrevisionens granskning omfattar arbetet vid Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och Tullverket och frågan om Diskrimineringsombudsmannens (DO) tillsyn och främjande insatser bidrar till detta arbete. Granskningen visar att myndigheterna generellt har begränsad kunskap om risker för etnisk diskriminering vid beslut som rör enskilda och sällan tar eget initiativ till att undersöka förekomsten av sådana risker.

De myndigheter som ingår i granskningen har enligt Riksrevisionen en god beredskap att agera utifrån inkomna anmälningar som rör etnisk diskriminering. Bristerna rör huvudsakligen det förebyggande arbetet med att kartlägga och förebygga risker för etnisk diskriminering. Alla myndigheter arbetar med generella åtgärder för likabehandling, såsom utbildningar om den statliga värdegrunden. Riksrevisionen konstaterar att sådana åtgärder kan bidra till att minska risken för diskriminering, men att de som regel inte grundas på analyser av specifika risker för etnisk diskriminering i den egna verksamheten. Vidare följs åtgärderna sällan upp utifrån ett diskrimineringsperspektiv. Myndigheterna saknar därmed tillräckligt underlag för att bedöma om de vidtagna åtgärderna är tillräckliga.

Riksrevisionen framhåller att bristerna i det förebyggande arbetet medför en påtaglig risk för att diskriminering inte uppmärksammas och åtgärdas. Det kan vara svårt för enskilda att identifiera diskriminering vid myndighetsbeslut och att göra en anmälan. Det är därför angeläget att

myndigheterna själva aktivt identifierar och analyserar risker i den egna verksamheten.

Det finns enligt granskningen exempel på myndigheter som har påbörjat ett mer systematiskt arbete med att identifiera och hantera risker inom delar av verksamheten. I vissa fall har myndigheter använt flera kunskapskällor och tillämpat metoder såsom statistiska analyser, enkäter, intervjuer, observationer och dialog med relevanta aktörer. Det förekommer även exempel på förebyggande åtgärder som tar sin utgångspunkt i identifierade risker. Arbetet befinner sig däremot generellt i ett tidigt skede och har inte följts upp, vilket innebär att effekterna ännu inte kan bedömas.

Av rapporten framgår vidare att myndigheternas arbete hämmas av en osäkerhet kring vilka metoder som kan användas för att kartlägga risker för diskriminering. Osäkerheten rör framför allt vilka personuppgifter som får samlas in och användas utan att bestämmelser om behandling av personuppgifter överträds. Riksrevisionen bedömer att myndigheterna bör utreda vilka arbetssätt som är möjliga att tillämpa, både sådana som kräver personuppgifter och sådana som inte gör det.

2.2 DO:s tillsyn och främjande insatser

Riksrevisionen bedömer att DO:s verktyg i form av tillsyn och främjande arbete endast i begränsad utsträckning har haft en pådrivande effekt på myndigheternas arbete mot etnisk diskriminering vid beslut. Detta förklaras delvis av yttre omständigheter. Antalet anmälningar som avser myndighetsbeslut och som faller inom DO:s tillsynsområde är lågt, och det finns ofta brister i bevisningen som försvårar tillsynsarbetet. Samtidigt bedöms även DO:s prioriteringar i användningen av sina verktyg ha betydelse.

DO:s tillsyn är i hög grad inriktad på individanmälningar. Enligt granskningen har däremot inga anmälningar om etnisk diskriminering vid myndighetsbeslut lett till några konsekvenser för de granskade myndigheterna. Myndigheterna har därmed i begränsad utsträckning sett behov av att vidta åtgärder med anledning av tillsynen, eftersom den inte har resulterat i någon kritik.

Därutöver är det många myndighetsbeslut som inte ryms inom de samhällsområden som omfattas av förbuden i diskrimineringslagen (2008:567), vilket innebär att DO i dessa fall saknar möjlighet att utöva tillsyn. Detta begränsar DO:s möjligheter att genom tillsyn verka pådrivande i myndigheternas arbete.

När det gäller det främjande arbetet har DO under senare år prioriterat insatser riktade till grupper som riskerar att utsättas för diskriminering, bl.a. i syfte att öka benägenheten att anmäla. Detta har inneburit att insatser riktade till verksamhetsutövare, såsom myndigheter, i form av utbildningar och dialoger har minskat. Vissa främjande insatser har däremot avsett relevanta riskområden, exempelvis diskriminerande etnisk profilering och användningen av artificiell intelligens. Granskningen visar emellertid att dessa insatser inte har fått något tydligt genomslag i myndigheternas verksamheter.

Mot denna bakgrund bedömer Riksrevisionen att DO bör överväga ett mer flexibelt förhållningssätt i användningen av sina verktyg. Myndigheten bör i större utsträckning rikta främjande insatser och, där så är möjligt, andra former av tillsyn mot statliga myndigheter. Ett sådant angreppssätt bedöms kunna stärka DO:s möjligheter att bidra till att myndigheterna utvecklar sitt förebyggande arbete.

Skr. 2025/26:308

2.3 Statens arbete mot etnisk diskriminering vid myndigheters beslut

Riksrevisionen bedömer att det i första hand är myndigheterna själva som behöver ta ett större ansvar för att säkerställa att deras beslut inte leder till etnisk diskriminering, däribland genom att systematiskt kartlägga och hantera risker i verksamheten. Riksrevisionen bedömer att arbetet med att motverka etnisk diskriminering vid myndigheters beslut är otillräckligt och att regeringen behöver se till att myndigheterna tar sitt ansvar. Regeringen bör därför verka för att myndigheter med viss regelbundenhet undersöker och hanterar risker för etnisk diskriminering i sin verksamhet och i större utsträckning samarbetar för att utbyta erfarenheter och ta fram lämpliga metoder för arbetet, bl.a. genom att tillvarata befintlig expertis inom staten. Riksrevisionen bedömer att granskningens iakttagelser är relevanta för fler myndigheter, liksom för kommunala och regionala verksamheter, särskilt inom vilka tjänstepersoner har stort handlingsutrymme eller automatiserat beslutsfattande förekommer. Regeringen bör enligt Riksrevisionen ta ställning till om DO:s tillsynsmandat behöver utökas även om detta inte skulle ersätta att myndigheterna själva måste ta ansvar för att motverka diskriminering i sina beslut.

2.4 Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer.

Till regeringen:

- Följ upp att statliga myndigheter undersöker och hanterar risker för etnisk diskriminering vid sina beslut som rör enskilda. De sju myndigheter som ingår i granskningen, och andra myndigheter som fattar beslut i ett stort antal individärenden, bör prioriteras.
- Ge lämplig myndighet i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter höja kompetensen om metoder för att undersöka risker för etnisk diskriminering vid beslut som rör enskilda.

Till Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och Tullverket:

- Se till att med viss regelbundenhet undersöka och hantera risker för etnisk diskriminering vid myndighetens beslut som rör enskilda.

Till DO:

- Överväg att använda de verktyg som myndigheten har till sitt förfogande även i fall där det saknas en enskild skadelidande och det bedöms som lämpligt. Det kan till exempel handla om främjande överläggning eller egeninitierad tillsyn.
- Se till att främjande insatser, såsom utbildningar och dialoger, i större utsträckning än i dag riktar sig till statliga myndigheter för att driva på deras förebyggande arbete mot etnisk diskriminering vid beslut.

3 Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning. Alla myndigheter ansvarar för att motverka diskriminering i sin verksamhet. Riksrevisionens rapport visar på brister i myndigheternas arbete med att kartlägga och förebygga risker för etnisk diskriminering vid beslut som rör enskilda. Samtidigt finns undersökningar som indikerar att etnisk diskriminering förekommer i enskildas kontakt med myndigheter. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att brister i myndigheternas förebyggande arbete skapar en påtaglig risk för att diskriminering inte upptäcks och åtgärdas, bl.a. då det kan vara svårt för individen att uppfatta diskriminering vid ett myndighetsbeslut och göra en anmälan. Arbetet mot diskriminering och diskriminerande strukturer förutsätter en rad olika åtgärder på olika nivåer.

I arbetet med att förebygga och motverka etnisk diskriminering är det grundläggande att det finns god kunskap bland myndigheter och andra aktörer om deras skyldigheter enligt diskrimineringslagen. DO bidrar i detta arbete genom att utöva tillsyn över att diskrimineringslagen följs och genom att vidta främjande åtgärder.

En utgångspunkt i DO:s verksamhet är att individer som utsatts för diskriminering ska få upprättelse och tillgång till ett rättsligt skydd. Genom att driva ärenden tydliggörs också vilka skyldigheter myndigheter och andra aktörer i samhället har, vilket bidrar till att motverka diskriminering. Inom ramen för DO:s främjande verksamhet har myndigheten dialog med myndigheter och organisationer i civila samhället i syfte att sprida och fördjupa kunskapen om det skydd som bestämmelserna i diskrimineringslagen avser att ge och om möjligheten att anmäla diskriminering till DO.

Under åren 2024–2026 har DO bl.a. prioriterat arbetet med att förebygga och motverka rasism och diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. DO har vidare initierat ett projekt om diskriminerande etnisk profilering som bl.a. syftar till att identifiera och sprida arbetssätt för att förebygga och motverka sådan diskriminering av de rättsvårdande myndigheterna. Inom ramen för projektet tar DO fram en kunskapssammanställning och genomför dialog med rättsvårdande myndigheter i syfte att diskutera utmaningar och

identifiera åtgärder för att förebygga diskriminerande etnisk profilering. Avsikten är att därefter genomföra kunskapsspridande insatser mot relevanta myndigheter som stöd i deras arbete.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra myndigheters och andra offentliga verksamheters förutsättningar att förebygga och motverka etnisk diskriminering. I december 2024 beslutade regeringen en ny handlingsplan mot rasism och hatbrott (A2024/01394) som lägger grunden för ett träffsäkert, utvärderingsbart och långsiktigt arbete på området. I handlingsplanen konstateras att det finns behov av fortsatta insatser för att myndigheter och andra offentliga verksamheter ska kunna bemöta invånare likvärdigt och erbjuda insatser eller service i förhållande till individens förutsättningar och behov.

Ett fokusområde i handlingsplanen är Valfärd och offentliga verksamheter. Av delmålet för området framgår att arbetet ska bidra till att anställda inom offentliga verksamheter genom ökad kunskap och lämpliga arbetssätt ska få bättre förutsättningar att motverka rasism och diskriminering och främja alla människors lika värde.

Inom ramen för handlingsplanen genomför Forum för levande historia (FLH) fortbildning och kunskapshöjande insatser riktade till offentliga verksamheter, exempelvis med fokus på frågor om rasism och likvärdigt bemötande. Myndigheten erbjuder bl.a. arbetsplatsförlagda utbildningar och processtöd om olika former av rasism i historien och i dag till relevanta yrkesgrupper inom offentlig verksamhet. FLH ansvarar även för att samordna och följa upp arbetet inom handlingsplanen. Av den första uppföljningsrapporten ”Statens arbete mot rasism och hatbrott 2025” framgår att det är många som tar del av kompetenshöjande insatser och att insatserna har bidragit till att deltagarna har fått ökad kunskap om rasismens historia och rasism idag samt olika former av rasism. Forum för levande historia konstaterar också att utbildningarna ofta genomförs som inledning till ett fortsatt strategiskt arbete i verksamheterna. Samtidigt beskrivs utmaningar i arbetet som handlar om att omsätta kunskap i handling, säkerställa ledningens engagemang samt utveckla metoder för uppföljning och utvärdering.

Mot denna bakgrund kan det konstateras att det har vidtagits ett antal åtgärder för att bekämpa etnisk diskriminering. Samtidigt noterar regeringen vad Riksrevisionen lyfter om att myndigheternas arbete mot diskriminering bl.a. hämmas av en osäkerhet om vilka metoder som kan användas för att kartlägga risker för etnisk diskriminering. Det handlar främst om en osäkerhet om vilka personuppgifter som får samlas in och användas enligt dataskyddsregleringen, bl.a. EU:s dataskyddsförordning. Av granskningen framgår också att det finns exempel på myndigheter som har utvecklat metoder för att undersöka risker för diskriminering i delar av sin verksamhet, bl.a. i relation till arbetet med urval för kontroller eller ingripanden (s.k. diskriminerande etnisk profilering) och handläggning av ärenden inom sjukförsäkringen.

Okunskap och osäkerhet kring hur arbete med att undersöka risker för diskriminering kan bedrivas får inte stå i vägen för att myndigheter effektivt ska kunna förebygga diskriminering i sin verksamhet. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att det finns skäl att vidta ytterligare åtgärder på området, bl.a. för att skapa förutsättningar för att den kunskap som finns hos statliga myndigheter tas tillvara och sprids.

4 Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen har gett DO i uppdrag att genomföra främjande insatser riktade till myndigheter som stöd i deras arbete med att undersöka och hantera risker för etnisk diskriminering i den egna verksamheten. I uppdraget ingår att främja kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan myndigheter om arbete med att undersöka risker för etnisk diskriminering vid beslut som rör enskilda. När uppdraget genomförs ska bl.a. de risker som användande av AI och automatiskt beslutsfattande medför uppmärksammas. DO ska när uppdraget utförs föra dialog med och inhämta kunskap från bl.a. Integritetsskyddsmyndigheten och samverka med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och Tullverket.

DO ska slutredovisa uppdraget senast den 1 mars 2028. I slutredovisningen ska ingå en redogörelse för på vilket sätt kunskapsstödet har spridits och använts.

Genom denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Riksrevisionens rapport Etnisk diskriminering –
statens arbete för att motverka risker vid
myndigheters beslut (RiR 2026:8)

Skr. 2025/26:308
Bilaga

Arbetsmarknadsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 augusti 2026

Närvarande: statsrådet Busch, ordförande, och statsråden Svantesson, Edholm, Jonson, Strömmer, Forssmed, Forssell, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestrand, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Lotta Edholm

Regeringen beslutar skrivelse Riksrevisionens rapport om statens arbete för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut